

ВИЗНАЧЕННЯ КОЕФІЦІЄНТІВ ПОЗДОВЖНЬОГО ЗГИНАННЯ ДЛЯ СТАЛЬНИХ СТИСНУТИХ ДЕТАЛЕЙ

Науковий керівник: к.т.н., ст. викладач Кондель В.М.

Загальновідомо, що сталі стиснуті деталі, такі як гвинти в передачах гвинт-гайка, циліндричні та конічні гвинтові пружини, голки у швейних машинах та інші, розраховують не тільки на міцність, але й на стійкість за умовою

$$\sigma = \frac{F}{A} \leq [\sigma]_{st} = \varphi [\sigma], \quad (1)$$

де φ - коефіцієнт поздовжнього згинання, який залежить не тільки від гнучкості стержня λ (рис. 1), але й від міцності сталі, зокрема, її розрахункового опору R_y (рис. 2).

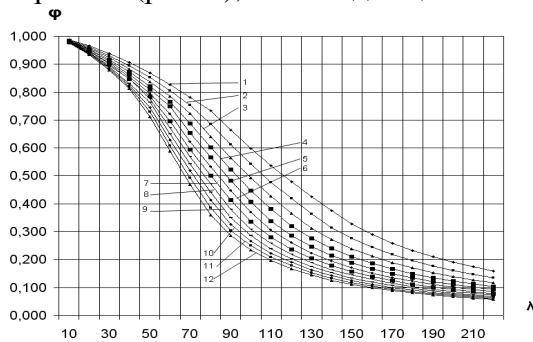

Рис. 1. Залежності $\varphi = f(\lambda)$

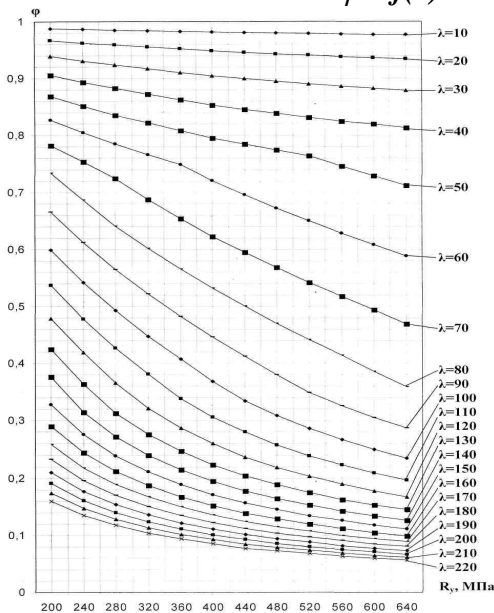

Рис. 2. Залежності $\varphi = f(R_y)$

Аналіз діаграм (рис. 1) для стиснутих стійок показав, що графіки функції $\varphi = f(\lambda)$ подібні до кривої $x^2y = 4a^2(2a - y)$, яка називається локоном Аньєзі. Після простих перетворень одержимо рівняння

$$\varphi = \frac{1}{(0,01\lambda)^2 + 1}, \quad (2)$$

яке можна використати для визначення коефіцієнтів φ у випадках застосування сталей з розрахунковим опором $R_y = 200 \dots 280$ МПа.

Оскільки стійкість сталюї стиснутої деталі залежить не тільки від її гнучкості λ , але й від міцності сталі, з якої вона виготовлена, тому формулу (2) не можна використовувати для високоміцних сталей. Криві $\varphi = f(R_y)$ мають вигляд гіперболи виду $y = a - b/x$, тому функція (2) перетворюється в рівняння

$$\varphi = \frac{1}{\left[\frac{\lambda}{100} \left(a - \frac{b}{R_y} \right) \right]^2 + 1}, \quad (3)$$

де коефіцієнти a і b ми визначили методом найменших квадратів:

$$\begin{aligned} \text{при } \lambda \leq 50 \quad a = 1,51, \quad b = 142; \\ \text{а при } \lambda > 50 \quad a = 2,21, \quad b = 306. \end{aligned}$$

Таким чином, знаючи гнучкість деталі та розрахунковий опір сталі, з якої вона виготовлена, можна з достатньою для практичних розрахунків точністю визначити коефіцієнт поздовжнього згинання φ . Цей коефіцієнт можна використати в подальших дослідженнях при проектуванні раціональних форм суцільних і складених перерізів для стиснутих сталюїх деталей та їх елементів.